

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА МОДРИЧА
НАЧЕЛНИК – ОПШТИНСКА УПРАВА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ**

**Извјештај о реализацији Локалног акционог плана
за унапређење положаја ромске популације
на подручју општине Модрича у 2023. години**

Модрича, март 2024. године

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Националне мањине према Закону о заштити припадника националних мањина („Службени гласник Републике Српске“ број 2/05) су дио становништва – држављана БиХ и Републике Српске који не припадају ни једном од конститутивних народа, а сачињавају их грађани истог или сличног етничког поријекла, исте или сличне традиције, обичаја, вјеровања, језика, културе и духовности и блиске или сродне историјске прошлости и других карактеристика.

Роми су најбројнија национална мањина у БиХ, а налазе се међу најугроженијим мањинама у друштвеном, економском и политичком смислу. Роми су најбројнија национална мањина и на подручју општине Модрича. Радно способно становништво се углавном бави прикупљањем секундарних сировина, а врло мали број се бави предузетништвом.

Локални акциони план за унапређење положаја ромске популације је документ који на плански и систематичан начин разматра положај и проблеме ромске популације на подручју општине са приједлогом мјера за побољшањем услова њиховог живота. Акциони план општине Модрича је израђен у сарадњи са Мисијом ОСЦЕ-а у БиХ. Сам документ представља дефинисање конкретних корака и смјерница рјешавања потреба ромске популације кроз ангажовање капацитета свих релевантних актера у заједници.

Проблеми које је потребно превазићи, а који се односе на ромску популацију су: низак ниво образовања, неадекватни услови становања, социјална искљученост, недовољна интегрисаност у модерне токове живота и изузетно мали број запослених.

У циљу припреме овог извјештаја у обзир су узете расположиве информације о најважнијим активностима проведеним на подручју општине Модрича које се односе на Роме. Извјештај се односи на 2023. годину, а приказани подаци су раздвојени по дефинисаним областима Акционог плана.

ОБРАЗОВАЊЕ

Подршка образовању Рома је од суштинског значаја у борби против сиромаштва, за интегрисање Рома у образовни систем, те је посебно важна изградња свијести о неопходности и важности образовања. Основну школу „Свети Сава“ укупно похађа 820 ученика. Од тог броја 67 ученика су из ромских породица (8%) што је за 2 ученика више у односу на претходну школску годину. У школску 2023/24 уписано је нових 9 ученика (2 дјечака и 7 дјевојчица) у први разред. Број ромске дјеце разврстан по разредима које похађају и полу је сљедећи:

Разред	М	Ж	Укупно ученика	Учешће у секцијама		
				М	Ж	Укупно
Први разред	2	7	9	0	0	0
Други разред	8	7	15	1	3	4
Трећи разред	4	2	6	0	1	1
Четврти разред	2	6	8	0	2	2
Пети разред	6	4	10	1	0	1
Шести разред	5	7	12	0	4	4
Седми разред	2	1	3	0	0	0
Осми разред	1	3	4	0	2	2
Девети разред	0	0	0	0	0	0
Укупно:	30	37	67	2	12	14

Школа редовно подстиче ромске ученике, као и све остале да се укључују у ваннаставне активности у циљу усвајања и примјене нових знања и вјештина. У ваннаставне активности школе укључено је укупно 14 ромских ученика (6 више у односу на претходну школску годину) и то:

- Ритмичка секција – три ученика другог разреда (један дјечак и двије дјевојчице) и двије ученице четвртог разреда;
- Домаћинство – једна ученица другог разреда;
- Саобраћајна секција – један ученик петог разреда;
- Кошарка – двије ученице осмог разреда;
- Мали хор – једна ученица трећег разреда; и
- Хор – четири ученице шестог разреда.

ОШ „Свети Сава“ у циљу побољшања успјеха ромских ученика и подстицања редовног похађања наставе обавља индивидуалне разговоре са родитељима / старатељима ромске дјеце. Родитељима се пружају информације о важности редовног похађања наставе, јер ученици пропуштају градиво па га отежано савладавају. У случају проблема у савладавању градива школа подстиче ученике на похађање допунске наставе.

Такође, редовно се врши упознавање родитеља са важношћу редовног уписа у први разред и начину прибављања потребне документације.

С обзиром да су Роми склони честим пресељењима, односно миграцијама економске природе, особље школе им редовно скреће пажњу на важност наставка школовања приликом досељевања у Модричу, као и на важност похађања наставе у мјестима у која су се преселили.

Основна школа „Свети Сава“ је у сарадњи са Удружењем „Кали Сара – Ромски информативни центар“ из Сарајева одржала заједнички родитељски састанак о важности редовног похађања наставе ромских ученика.

У СШЦ „Јован Цвијић“ уписана је једна ученица из ромске породице у четврти разред економске школе (смјер економски техничар). У циљу унапређења образовања ромских ученика за једину ученицу СШЦ „Јован Цвијић“ која је Ромкиња у школској 2023/24 од стране Општине Модрича одобрена је ученичка стипендија за комплетну школску годину у износу од 150,00 КМ мјесечно.

На подручју општине Модрича нема Рома који студирају.

У циљу већег укључивања ромске дјеце у систем образовања породицама са четворо и више дјеце, на почетку школске године, извршена је и подјела ваучера за куповину школског прибора. На основу податка да је већи број ученика који се школују ове школске године већи је и број породица које су оставиле право на кориштење ваучера за 3 породице у односу на прошлу школску годину. Број ромских породица са четворо и више дјеце које имају дјецу школског узраста и преузеле су ваучере је 18, а четрдесеттроје дјеце (за 7 више у односу на претходну годину) је добило ваучере вриједности од 50,00 КМ за куповину школског прибора (укупно 2.150,00 КМ).

ЗАПОШЉАВАЊЕ

На основу података Завода за запошљавање – Биро Модрича на крају 2023. године није било пријављених активних тражиоца посла који се изјашњавају као припадници ромске популације.

Од стране Завода за запошљавање у 2023. години био је расписан јавни позив за запошљавање Рома, али није било поднесених захтјева са подручја општине Модрича.

Кали Сара – Ромски информативни центар је ангажовао једно лице из ромске заједнице да буде медијатор на локалном нивоу са задатком да изврши анкетање цјелокупне ромске популације на подручју општине Модрича. Медијатор је ангажован на период од 10 мјесеци уз адекватну финансијску надокнаду (ангажман је започео у петом мјесецу 2023. године).

ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, СТАНОВАЊЕ И ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ

У циљу побољшања услова становања Рома Општина Модрича је у септембру 2023. године аплицирала пројекат према Министарству за људска права и избјеглице БиХ за асфалтирање двије улице у насељима гдје живе Роми. Пројекат под називом „Унапређење животних услова у ромским насељима у Модричи“ је укупне вриједности 115.713,00 КМ, а односи се на асфалтирање Козарачке и Новосадске улице. Министарство за људска права и избјеглице БиХ је крајем децембра прошле године одобрило реализацију овог пројекта и обезбиједило 80.000,00 КМ за његову реализацију. Пројекат ће се имплементирати током 2024. године.

УКЉУЧИВАЊЕ РОМА У ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ

Већ дужи низ година ромска заједница покушава формирати удружење грађана које ће заступати интересе Рома на подручју општине Модрича. У 2023. години је коначно реализован и тај подухват. Регистровано је Удружење за инклузију младих Рома и Ромкиња „Терни зор“ са сљедећим циљевима:

- 1) укључивање младих Рома и Ромкиња у све друштвене токове на подручју општине Модрича, Републике Српске и цијеле БиХ,
- 2) заступање интереса Рома,
- 3) допринос развоју локалне заједнице,
- 4) провођење едукација за припаднике ромске заједнице, нарочито омладину,
- 5) активно укључивање младих у процес доношења одлука на локалном нивоу,
- 6) припрема и аплицирање пројеката према донаторима у циљу побољшања услова живота и рада свих становника локалне заједнице, Републике Српске и БиХ,
- 7) подизање свијести о важности образовања ромске популације,
- 8) унапријеђен приступ младих услугама јавних служби посебно када је ријеч о запошљавању, самозапошљавању и предузетништву,
- 9) стварање услова за остварење социјалних потреба и интереса националних мањина,
- 10) побољшање услова становања припадника ромске заједнице,
- 11) очување здравља припадника ромске популације,
- 12) укључивање дјеце и младих у спортске активности у циљу унапређења менталног и физичког здравља наведених категорија,
- 13) организовање хуманитарних акција,
- 14) организовање културних, спортско-рекреативних и забавних садржаја за младе,
- 15) подизање свијести и информисање шире јавности о питањима од интереса за младе,
- 16) унапређење заштите животне средине,

17) едукација грађана, а посебно дјеце и младих о значају очувања и заштите животне средине,

18) организовање волонтерских акција чишћења и заштите природе, пошумљавања и озелењавања угрожених дијелова насеља и околине,

19) стварање позитивних навика код свих категорија становништва у смислу учешћа у друштвеним догађајима, те стварање позитивних навика у кориштењу слободног времена,

20) промотивне активности и кампање (израда плаката, брошура, часописа и слично).

Општина Модрича је и током 2023. године наставила са реализацијом пројекта „Пријатељи породице“ који имплементира Удружење „За породицу“ из Бања Луке, а на основу којег су породице са троје и више дјеце добиле могућност преузимања Поносне картице са којом могу остварити попуст приликом куповине роба и услуга. Укупно 296 породица је добило картицу, од тог броја 27 ромских, а попуст за куповину на подручју општине Модрича обезбјеђује 28 пословних субјеката, као и субјекти из цијеле Републике Српске и Србије који су укључени у овај пројекат.

За мајке које су у 2022. години родиле треће и наредно дијете организован је званични пријем у склопу Видовданских активности. Пријем је организован 23.06.2023. године и том приликом је мајкама уручена новчана надокнада по новорођеном дјетету у износу од 300,00 КМ. Од укупно 30 мајки које су оствариле ово право пет мајки су Ромкиње.

Поводом обиљежавања Свјетског дана Рома, Општина Модрича је у сарадњи са Мисијом ОСЦЕ-а 11.04.2023. године организовала округли сто под називом „Социјална инклузија Рома на локалном нивоу“. Учешће на округлом столу узели су представници Мисије ОСЦЕ, општина Вукосавље и Модрича, представници Центра за социјални рад Модрича, представници ромских удружења грађана и удружења грађана који раде са Ромима и представници ромске популације ове двије општине, а на округлом столу се расправљало о проблему просјачења и радне експлоатације ромске дјеце.

На основу закључака са састанка Општине Модрича је од стране Кали Саре – Ромског информативног центра упућен позив за учешће у пројекту „Сузбијање трговине људима у БиХ кроз укључивање ромских невладиних организација у рад рефералних механизма“. Општина је узела учешће у наведеном пројекту. Пројекат се реализује уз подршку USAID-а кроз Програм подршке заштити људских права USAID/INSPIRE и Удружења „Ромска дјевојка – Романи ћеј“ из Прњавора, а главни циљ пројекта је јачање капацитета представника ромских невладиних организација, ромских медијатора и чланова ромске заједнице за ефикасније дјеловање на сузбијању трговине људима.

Са аспекта социјалне заштите припадницима ромске популације обезбијеђен је приступ информацијама и правима из свих области дјелатности које пружа Центар за социјални рад у складу са законским актима.

Право на додатак за помоћ и његу другог лица остварило је 5 корисника (исти број као и претходне године), право на личну инвалиднину остварила су 3 малолетна корисника и два пунољетна лица, а право на сталну новчану помоћ једно лице.

Током 2023. године укупно је 4 малољетних лица користило право на смјештај у хранитељску породицу, а троје малољетне ромске дјеце користило је услуге Дома за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Врањешевић“ у Бања Луци.

Право на једнократну новчану помоћ остварила је 31 ромска породица (7 више у односу на претходну годину).

Процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју прошло је двоје дјеце ромске националности. Ради заштите права и интереса малољетне дјеце издато је једно Мишљење о оправданости издавања путних исправа. За једну породицу обезбијеђена је подршка и рад са истом у случају насиља у породици. Иначе, са припадницима ромске популације, како пунољетним, тако и малољетним радило се и на сузбијању друштвено неприхватљивих облика понашања. У оквиру 10 предмета се радило на сузбијању просјачења.

Укупно је урађено и 16 социјалних анамнеза за ромске породице и то 10 анамнеза за потребе Фонда за дјечију заштиту, 3 за потребе других центара за социјални рад, једна за казнено поправни дом, једна за стамбено збрињавање и једна за болничко лијечење.

Поред наведених активности, Центар за социјални рад Модрича и даље има пуно повјерење становништва ромске националности. Ово се огледа у чињеници да се исти обраћају како за помоћ, тако и за савјет, без обзира да ли се радило о правима која требају да остваре или потешкоћама у свакодневном функционисању.

Удружење жена ромкиња „Боља будућност“ из Тузле је 02.08.2023. године организовало посјету Спомен подручју Доња Градина у циљу одавања почастима страдалим Ромима и осталим невиним жртвама у Другом свјетском рату. У посјети су учествовали Роми из 8 градова (Тузла, Какањ, Високо, Сарајево, Травник, Добој, Прњавор и Модрича), а Роми из Модриче су путовали заједно са Ромима из Прњавора (укупно 18 особа). Општина Модрича је за овај догађај обезбиједила сендвиче и воду за учеснике.

Право на здравствену заштиту Роми остварују у складу са одредбама Закона о здравственом осигурању на исти начин и под истим условима као и други грађани Републике Српске. Тачне податке о здравственом стању и здравственој заштити Рома није могуће утврдити на основу званичне статистике, будући да се здравствени и други подаци везани за здравствени систем, не воде по националној припадности становништва.

ЗАКЉУЧАК

Имплементација Локалног акционог плана за унапређење положаја ромске популације на подручју општине Модрича за период 2019-2023. година дала је позитивне показатеље успјешности, нарочито у сљедећим активностима:

- израда базе података са подацима о члановима домаћинства, образовању чланова, њиховом социјалном и здравственом статусу, запослености, броју стамбених јединица и њиховој адреси и стамбеним условима у којима живе,
- повећан је број ученика Рома који похађају основну школу, као и број ученика који су укључени у ваннаставне активности,
- за ученике који похађају средњу школу додјељује се ученичка стипендија,
- анимирање Рома за учешће у програмима запошљавања и самозапошљавања,
- санација стамбених објеката за социјално најугроженије ромске породице,
- реконструкција путне инфраструктуре (асфалтирање улица у насељима гдје живе Роми и постављање јавне расвјете),
- континуирана помоћ социјално угроженим категоријама,
- потпуна интегрисаност Рома у све догађаје које организују институције и невладине организације на подручју општине,
- оснивање и регистрација удружења грађана, и
- обиљежавање Међународног дана Рома.

Иако је истекло важење наведеног документа Општина Модрича ће и даље пружати помоћ и подршку ромској популацији и настојати да унаприједи услове у којима они живе.